

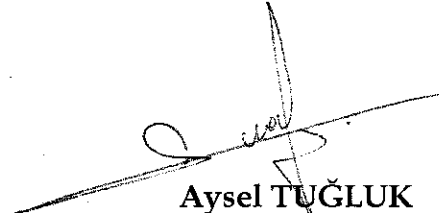

T.B.M.M.
DEMOKRATİK TOPLUM PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 404
Tarih : 21.11.2008

5906

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın, **Başbakan Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN** tarafından Anayasa'nın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. Maddesi gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 21.11.2008

Aysel TUĞLUK
Diyarbakır Milletvekili

ABDULLAH ÖCALAN'IN DURUMUNA İLİŞKİN

1999 16 Şubat'ından bu yana İmralı tek kişilik Kapalı Cezaevinde ağır tecrit koşullarında tutulmakta olan Abdullah ÖCALAN'a yönelik uygulamalar, ulusal ve uluslar arası hukuk normlarının ihlali olmanın da ötesinde tamamen siyasi, fiili, keyfi ve cezalandırmaya dönük uygulamalar olarak her açıdan ciddi bir boyuta vardırılmıştır.

A.Öcalan'ın İmralı Cezaevi'ne getirilişinin ardından 27 Şubat 1999 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Milli Savunma Bakanlığı'nun tebliği gereğince, İmralı Adası ve çevresinde 2.Derece kara, deniz ve hava askeri yasak bölge olarak ilan edilmiştir. Ardından Anayasa ve yasaya aykırı olarak İmralı Cezaevi'ne ilişkin tüm işlemlerde yetkiler Adalet Bakanlığı'ndan alınarak **Kriz Yönetim Merkezi** adına **Mudanya İskeleyi Kriz İrtibat Bürosuna** bırakılmıştır. Bu Büro, yetkilerini **Başbakanlık Kriz Yönetim Merkezi Yönetmeliği'ne** (9 Ocak 1997 tarih ve 22872 sayı ile Resmi Gazete'de yayımlanan) dayandırmış ve bu yönetmeliğe dayanılarak İmralı Cezaevi'nin yönetimi **Başbakanlık Kriz Yönetim Merkezi'ne** verilmiştir.

Dolayısıyla ulusal mevzuat gereği Adalet Bakanlığı'na bağlı olması gereken İmralı Tek Kişilik Kapalı Cezaevi, Başbakanlık Kriz Merkezi Yönetmeliği ile Milli Güvenlik Kurulu'nun yönetim ve tesiri altına sokulmuştur. İmralı Cezaevi üzerinde Adalet Bakanlığı'nın hiçbir etkisi, denetimi ve yetkisi basit kimi hukuki prosedürler dışında yoktur, oluşmamıştır.

Nitekim İmralı cezaevi 10 yıldır tüm uygulamalarıyla Mahpuslara İlişkin Evrensel Standartlar, TC. Anayasası, Yasalar, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları, Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi (CPT) tavsiyeleri ile belirlenen hak ve *hukuka göre değil*; çerçevesi Başbakanlık Kriz Yönetim Merkezi tarafından belirlenen ve siyasi

konjonktüre göre değişkenlik gösteren keyfi, baskıcı ve cezalandırıcı uygulamalarla yönetilmektedir.

En başta Temel hukuk prensiplerini oluşturan eşitlik ilkesine, ayrımcılık yasağına, avukatın hukuki yardımından yararlanma hakkı dahil kötü muamele yasağına rağmen tutuklu ve hükümlü hakları standartlarına aykırı koşullar altında tutulmakta olan A. Öcalan'a yönelik en son "öldürme" tehdidi de içeren fiziksel taciz ve hakaretlerle de bulunulduğu hem kendisi hem avukatları tarafından iddia edilmiştir. Nitekim başta Diyarbakır olmak üzere Türkiye'nin bir çok yerinde bu vahim hukuksuzluğa yönelik son 20 gündür kitlesel tepki ve eylemsellikler geliştirilmiş ve olaylar halen yer yer sürmektedir.

Kürt sorununun çözümünde "önemli ve etkili bir aktör" olduğu neredeyse siyasetle ilgili her kesim tarafından dile getirilen Abdullah Öcalan'a yönelik olumsuz her tutum ve davranışın toplumsal ve siyasal alana yansıdığı, çatışma ve gerginliklere neden olduğu bilinmektedir. Her ne kadar Adalet Bakanı Sayın Mehmet Ali Şahin tarafından "**Türkiye'nin en rahat hükümlüsü**" olarak gösterilse de, gerçeğin böyle olmadığı her kişi ve kurum tarafından bilinmektedir. Durumun bu şekilde yansıtılmış olması basit politik bir manipölasyondan başka bir şey değildir. İmralı Cezaevinde A. Öcalan'ın maruz bırakıldığı ve sürekli siyaset ve toplumun gündem konusu olan olumsuz ve ağır koşullar ve uygulamalar başlıklarıyla şu biçimdedir:

HAKLARA İLİŞKİN:

A. Öcalan İmralı Cezaevinde 9 yıldır tam bir sosyal ve duygusal tecrit altında tek başına tutulmaktadır; sosyal ilişki kurma olanakları asgari düzeyde dahi yoktur.

Tüm odalar **kamera sistemiyle gözetim altında tutulmaktadır**. Bunun yanında salon kapısının mazgalından da 24 saat infaz koruma memurlarınca rahatsız edici biçimde izlenmektedir.

Türkiye'deki tüm cezaevleri ve mahkûmlara tanınan 10 dakikalık **telefonla konuşma hakkı** bu güne kadar kendisine tanınmamıştır.

Ulusal yayın yapan **radio ve televizyondan istifade etmesine** de izin verilmemektedir. Nitekim kendisine avukatları tarafından götürülen ve sadece resmi devlet yayını yapan TRT FM bandına endeksli pilli bir radyo verilebilmiş ancak, bu radyonun da frekans ayarlarına müdahale edilerek kısa ve uzun dalga frekansları devre dışı bırakılmış, sadece orta dalgadaki TRT 1 yayınına ulaşması mümkün kılınmıştır. Ki, radyoyu da yoğun disiplin cezaları ve keyfi-teknik engellemeler sebebiyle düzenli dinleyememektedir.

Günlük, haftalık ve aylık **gazete ile dergilerden yararlanma hakkı** sınırlıdır. Bu tür yayınlar, (gerçekleştiği takdirde) avukat ve aile ziyaretleri sırasında, avukatları ve

yakınları tarafından verilebilmekte, o da sınırlandırılmış sayıda (7 adet) ve bazı gazeteler olabilmektedir. Büyük medya organları (Hürriyet, Milliyet, Sabah vs) dışında kalan gazeteler (Özgür Gündem, Alternatif, Cumhuriyet, Birgün, Evrensel vs) keyfi olarak verilmemektedir. Bu gazetelerin A. Öcalan'a teslimi ise 15 gün ertelemeli olmaktadır. Ki, çoğu zaman verilen gazetelerde kendisiyle ve Kürt siyasetiyle ilgili yazı ve resimler makasla kesilmek suretiyle sansürlenerek verilmektedir.

Tüm cezaevlerinden farklı olarak Öcalan'ın kitaplarını yanında bulundurma hakkı yoktur. Yanında **tek kitap** bulundurmasına izin verilmektedir.

Cezaevleri dışından **mektup** alamamaktadır. Cezaevlerinden gönderilenlerin de çok sınırlı birkaç tanesi verilmektedir. Dışarıdan gönderilen mektuplar ya hiç verilmemekte, ya tamamen karalanarak verilmekte, ya da sadece tehdit ve hakaret içerikli mektuplar verilmektedir. Ayrıca, avukatları da dâhil, dışarıya mektup yazma hakkı da elinden alınmıştır.

Havalandırma süresi de genel uygulamadan farklı olarak günde bir saatle sınırlandırılmıştır.

Tüm cezaevlerinde uygulanan ailesi dışında **3 kişiyle görüşme hakkı** uygulaması İmralı'da gerekçe gösterilmeksizin uygulanmamaktadır.

Aile ve avukat görüşmeleri sık sık "hava muhalefeti" ve "koster arızası" gerekçesiyle engellenmektedir. Zaten haftada bir gün ve bir saatle sınırlı olan avukat görüşmeleri ile 15 günde bir yarım saatle sınırlandırılan aile görüşmeleri bu vesileyle aylarca yapılamayabilmektedir. Yurtdışından gelen avukatları da ya görüştürülmemekte ya da ciddi sorunlarla karşılaşmaktadırlar.

A. Öcalan'ın açık aile görüş hakkı da yoktur. Kapalı ortamda ve telefonla kardeşleriyle görüşmektedir. Kürtçe konuşmaları da yasaklanmıştır. Öcalan'ın aile bireyleri de, yetkililerin kendilerine "**Kürtçe konuşmak yasak, konuşursanız görüşmeyi keseriz**" diye baskı uyguladıklarını, bu nedenle anadilleriyle konuşamadıklarını, Türkçe konuşmak durumunda kaldıklarından tam olarak anlaşılamadıklarını belirtmektedirler.

Ayrıca, İmralı Cezaevi'nde yine diğer cezaevlerinden farklı olarak kantin ve revir olanaklarından yoksun bırakılmaktadır.

AVUKAT YASAKLAMALARI VE AVUKAT GÖRÜŞMELERİNDEKİ KISITLAMALAR (SAVUNMA HAKKI İHLALLERİ)

1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe sokulan 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun m.59/4'e dayanarak müvekkil-avukat görüşmelerine bir devlet görevlisi dinleyici olarak katılmakta, tüm görüşmeleri ses

cihazıyla kayda geçirmekte ve sonrasında bu ses kayıtları gerek A. Öcalan'a uygulanan disiplin cezalarında gerek avukatlara dönük soruşturmalarda delil olarak kullanılmaktadır. Yine aynı kanun hükmü gerekçesiyle avukatların görüşme esnasında tutmuş olduğu tüm notlara el konulmaktadır.

Avukat-müvekkil görüşmelerinin kayda alınması uygulaması yasadışı bir uygulama olarak sadece İmralı Cezaevi'nde uygulanmaktadır. Uygulamaya dayanak gösterilen 5275 sayılı kanun 59/4 hükmü şöyledir:

(Değişik 4. fıkra: 5351 - 25.5.2005 / m.5) “(4) Avukatların savunmaya ilişkin belgeleri, dosyaları ve müvekkilleri ile yaptıkları konuşmaların kayıtları incelemeye tabi tutulamaz. Ancak, 5237 sayılı Kanunun 220'nci, İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü ve Beşinci Bölümlerinde yer alan suçlardan mahkum olan hükümlülerin avukatları ile ilişkisi; konusu suç teşkil eden fiilleri işlediğine, infaz kurumunun güvenliğini tehlikeye düşürdüğüne, terör örgütü veya diğer suç örgütleri mensuplarının örgütsel amaçlı haberleşmelerine aracılık ettiğine ilişkin bulgu veya belge elde edilmesi halinde, Cumhuriyet Başsavcılığının istemi ve infaz hakiminin kararıyla, bir görevli görüşmede hazır bulundurulabileceği gibi bu kişilerin avukatlarına verdiği veya avukatlarınca bu kişilere verilen belgeler infaz hakimince incelenebilir. İnfaz hakimi belgenin kısmen veya tamamen verilmesine veya verilmemesine karar verir. Bu karara karşı ilgililer, 4675 sayılı Kanuna göre itiraz edebilirler.”

Görüldüğü üzere hüküm, görüşmelerde üçüncü kişinin bulunmasını düzenlerken, hiçbir şekilde görüşmenin kayıt altına alınması hususunu düzenlememektedir. Buna rağmen yapılan işlem, savunma hakkı ihlali olmasının yanı sıra açıkça yasadışı ve keyfi bir uygulamadır.

Yine Birleşmiş Milletler Avukatların Rolü Konusunda Temel Prensipler; herkesin temel haklarının korunmasında etkili bir hukuki temsilin önemine dair bir beyan ile başlamakta, toplumdaki tüm grupların hukuki yardıma etkili erişiminin sağlanması zorunluluk kabul edilmektedir. Suçlanan kişinin avukata ve kendi seçtiği hukuki yardıma hakkı bulunduğu gibi; avukatların baskı ve zulme uğrama korkusu olmayan şartlarda müvekkillerinin temsilini üstlenmeye hakları vardır. Devletler bu hakları tanımak zorundadırlar ve avukatların müvekkilleriyle iletişimlerini gizli tutma mükellefiyetleri de en etkin biçimde sağlanmalıdır. Genel Kurul, Aralık 1990 tarih ve 45/121 sayılı Kararında, Avukatların Rolü Konusundaki Temel Prensipler Bildirgesini kabul ederek, devletleri “bunlara saygı göstermeye ve milli mevzuat ve uygulamaları çerçevesinde dikkate almaya” davet etmiştir.

Avukat-müvekkil görüşmelerinde üçüncü kişinin bulundurulması ise AİHS ve Avrupa Mahpus Hakları Sözleşmelerinde güvence altına alınan savunma hakkının, avukat-müvekkil görüşmelerinin gizliliği ilkelerinin ihlali niteliğindedir. Avukat görüşmelerinin görevlilerce dinlenmesi, belgelere el konulması 3 yıldır aralıksız olarak sürmektedir. Dolayısıyla uygulama istisnai bir tedbir olmaktan öte hakkın özünü ortadan kaldıran bir niteliğe bürünmüştür.

DİSİPLİN CEZALARI

İmralı Cezaevi'nde A. Öcalan'a 2008 yılı içinde dört kez hücre uygulamalı disiplin cezaları verilmiştir. Nisan ve Mayıs ayı avukat görüşmelerinde yaptığı değerlendirmelere dayanarak Öcalan'ın "suç örgütünün eğitimi ve propaganda yapmak" fiilini işlediğinden hareketle iki kez 20 günlük ve bir kez de 10 günlük hücre cezaları verilmiş ve uygulanmıştır. Buna göre 9 Nisan 2008 ve 14 Mayıs 2008 tarihli avukat görüşmelerinde "örgüt mensuplarının eğitim ve propaganda faaliyeti" yaptırdığı gerekçesiyle 20'er gün hücre hapsi cezası verilmiştir. Ek olarak 18 Nisan 2008 tarihinde odasının zaten 24 saat açık olan mazgalını sürekli açıp-kapamak suretiyle kendisini rahatsız eden kurum görevlisine, "Böyle yapmakla hem benim hem kendi ruh sağlığınızı bozuyorsunuz" dediği için, "kurum görevlisine hakaret ve tehdit" ettiği gerekçesiyle 10 gün hücre cezası verilmiştir.

Buna göre Öcalan son 2,5 ayın 50 gününü üst üste hücre cezası uygulaması altında geçirmiştir. Verilmiş hücre cezaları araya birer günlük boşluk konularak ardı ardına toplam elli gün olarak uygulanmıştır. Bunun sonucunda iki ay süresince ailesiyle hiç görüştürülmemiş, radyo dinleyememiş, kitap ve gazete okuyamamıştır. Çünkü zaten ağır tecrit altında tutulan Öcalan'ın, hücre cezası uygulandığında, kitap, gazete ve radyosuna el konuluyor, aile görüşmeleri yaptırılmıyor. Son olarak uygulama, bir süre yanındaki kalem ve kâğıtlara el konulmasına dek vardırılmıştır.

Öcalan'a 2005 yılından bu yana uygulanan toplam hücre cezası sayısı 9'dur. Bu şekilde **Avrupa Cezaevi Kuralları'nda istisnai bir yaptırım olarak düzenlenen hücre hapsi** istisna olmaktan çıkarılarak, esas infaz rejimine dönüştürülmüştür.

Hücre cezalarına yol açan disiplin prosedürünün ve hukuki itiraz sürecinin hiçbir aşamasına Öcalan'ın avukatlarının katılmasına izin verilmemiştir.

Abdullah Öcalan hakkında İmralı Cezaevi'nde bulunduğu dokuz yıldır cezaevinden örgütü yönettiği iddiasıyla açılmış tek bir dava olmadığı halde, içinde tek bir hukukçunun bulunmadığı Cezaevi Disiplin Kurulu'nun böyle bir değerlendirme ve karara ulaşması açık keyfiyet ve hukuk dışılık, aynı zamanda adil yargılanma hakkının ihlali niteliğindedir.

Yine disiplin cezası uygulamalarında "kanunla öngörülmüş olma" ve "orantılılık" ölçütleri de mevcut değildir.

İmralı Adası'nın iklim koşulları ve nem oranının çok yüksek olması, Öcalan'ın tutulduğu koşulların ağır izolasyon gerçeği ile birlikte değerlendirildiğinde, uzun vadede bu kadar ağır şartlar altında yaşamının, insan üzerinde birçok fiziksel ve ruhsal tahribatlar yaratması kaçınılmazdır.

İmralı Tek Kişilik Kapalı Cezaevi tıbbi biriminin acil müdahale yeterliliğine sahip olup-olmadığı bilinmemektedir. Bununla birlikte uluslar arası sözleşmeler ve

cezaevi kurallarında da (BM Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar m.22/2, Avrupa Cezaevi Kuralları m.2 vb) değinildiği üzere *Türkiye’de diğer tüm tutuklu ve hükümlüler için uygulanan, cezaevi dışında donanımlı bir hastanede tedavi görme olanağı Öcalan’a tanınmamaktadır.*

Haziran 2008’de dönük kötü muamele niteliğindeki uygulamalara bir yenisi eklenmiş, kendi arzusu dışında cezaevi görevlilerince saçları kazıtılarak kesilmiştir.

Avukatları tarafından bizzat gözlemlenen haliyle, müvekkilleri Öcalan’ın zorla saç kesimi sonrası birkaç hafta görüşmelere sürekli bere takarak gelmesi, bu rencide edici uygulamadan ne denli etkilendiğini göstermektedir. Bu uygulama **AIHS 3.** maddesinde düzenlenen onur kırıcı ceza veya işlem yasağına açıkça aykırılık teşkil etmektedir.

Yine 2008 yılı itibarıyla cezaevindeki kimi uygulamaların kasıtlı olarak rahatsız edici boyutlarda uygulanarak, günlük hayatının olumsuz etkilenmesine bilerek neden olunduğunu avukatlarına ve ailesine bizzat belirtmektedir. Hücresinin cezaevi personeli tarafından kontrolü için kullanılan kapıdaki mazgal penceresinin sık sık ve uyumasını veya okumasını engelleyecek biçimde açılıp kapatılması, bunu belirtmesine rağmen bu uygulamanın devam etmesi gibi şikâyetleri giderilmemektedir. Bu uygulamalara anında itirazı halinde ise, disiplin cezalarıyla karşılaşmaktadır.

Buna göre;

1-Son üç haftadır doğu ve güneydoğu bölgesinin birçok ilinde neredeyse toplumsal infiale yol açan, bir çok kişinin tutuklanmasına, yaralanmasına ve bir vatandaşımızın ölümüne yol açan “Abdullah Öcalan’a fiziksel şiddet uygulandığı ve hakaretlere maruz kaldığı” iddiaları araştırılmış mıdır?

2-Bu kadar ciddi ve vahim bir iddia hangi düzeyde incelenmiş, inceleme sırasında Abdullah Öcalan da dinlenmiş midir? 24 saat kamerayla denetlenen odasındaki kayıtlara bakılmış mıdır?

3-Eğer bir inceleme başlatılmış ve sonuçlandırılmış ise, kamuoyuyla en azından avukatlarıyla ya da kendisiyle neden sonuçları paylaşılmamaktadır?

Ayrıca;

4-İmralı Cezaevi koşulları uluslararası sözleşmeler ve Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi’nin tavsiyeleriyle belirlenen evrensel standartlara uygun mudur?

5- Her tutuklu ve hükümlünün sahip olduğu ve yasalarda açıkça belirtilen haklar İmralı Cezaevi açısından da geçerli midir?

6- Geçerliyse yaşanan kısıtlamalar (TV verilmemesi, gazete-mektupların engellenmesi, hücre cezası uygulamaları) hangi yasal prosedüre dayanmaktadır?

7- Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi'nin (CPT) raporlarında da açıkça tespit edilen İmralı Cezaevi'ndeki tecrit (izolasyon) ve diğer kısıtlayıcı uygulamalar Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, evrensel insan hakları normları ve Anayasa'da yer alan "eşitlik ilkesine" uygun mudur?

8-Fiziki şiddet ve hakaret iddiasını araştırmak üzere TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'ndan bir heyetin İmralı'ya gönderilmesi için hükümetinizin bir hazırlığı, talimatı ya da girişimi var mıdır, olacak mıdır?

9- İmralı Cezaevi'nin koşullarının düzeltilmesi yönünde hükümetinizin herhangi bir çalışması bulunmakta mıdır? Varsa nasıl bir iyileştirme düşünülmektedir?

10- Abdullah Öcalan'a yönelik "ev hapsi" konusunda hükümetinizin herhangi bir çalışması var mıdır?